

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Методичні рекомендації
до виконання практичних завдань
і плани семінарських занять
з навчальної дисципліни**

"ВСТУП ДО ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ"

для студентів спеціальності 8.15010008

**"Публічне адміністрування"
денної форми навчання**

Затверджено на засіданні кафедри публічного адміністрування та регіональної економіки.

Протокол № 12 від 21.02.2014 р.

Укладачі: Гавкалова Н. Л.

Золенко А. С.

М54 Методичні рекомендації до виконання практичних завдань і плану семінарських занять з навчальної дисципліни "Вступ до публічного адміністрування" для студентів спеціальності 8.15010008 "Публічне адміністрування" денної форми навчання / укл. Н. Л. Гавкалова, А. С. Золенко. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 32 с. (Укр. мов.)

Подано методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни. Наведено порядок підготовки та проведення семінарських занять, що визначається методичними рекомендаціями і планами семінарських занять.

Рекомендовано для студентів усіх спеціальностей.

Вступ

В Україні за роки незалежності відповідно до Конституції України постійно змінюється структура та функціонування органів публічної влади всіх рівнів. Розвиток усіх форм власності та громадянського суспільства вимагають перетворення бюрократичного апарату на ефективну систему урядування, яка сприятиме задоволенню прав та законних інтересів громадян. А це, у свою чергу, зумовлює об'єктивну необхідність для подальшого розвитку і зміцнення діяльності публічних службовців у нових умовах.

Визначальним критерієм для таких змін є впровадження в діяльності службовців України європейських стандартів обслуговування громадян та професійного обслуговування політичного керівництва.

Глибоке розуміння проблем, які виникають у процесі формування сучасної доктрини публічної служби, самого поняття публічної служби, а також відповідного інституту, сприятиме більш раціональному підходу до формування кадрової політики відповідно до нових завдань і функцій держави, а також подоланню відчуженості суспільства від публічної влади, підвищенню професіоналізму та компетентності публічних службовців.

Навчальна дисципліна "Вступ до публічного адміністрування" є нормативною навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр" спеціальності 8.15010008 "Публічне адміністрування" для денної форми навчання.

Публічне адміністрування є сферою діяльності, що заслуговує на уважне вивчення внаслідок важливості її для загальної освіти студента. Вивчення даної навчальної дисципліни сприятиме підвищенню рівня загально-економічної підготовки студентів, формуванню у них навичок науково-аналітичного опрацювання проблем, що виникають у публічній службі та у процесі реалізації державних інтересів раціонального та ефективного функціонування влади.

Основними завданнями вивчення даної дисципліни є: засвоєння основ методологічних досліджень в галузі публічного адміністрування, теоретичних засад демократичного врядування; оволодіння сучасними підходами до визначення результативності та ефективності публічного адміністрування, теоріями моделей у публічному адмініструванні та навичками ідентифікувати їх у практичній діяльності; засвоєння знань про культуру та етику в публічному адмініструванні для вирішення конфліктів у процесі

розробки та вживання антистресових заходів; оволодіння сучасними механізмами управління суспільним розвитком під час обґрунтування тенденцій розвитку суспільно-політичних процесів; засвоєння пріоритетів інноваційного розвитку країни; розробка напрямів удосконалення процесів у сфері публічного адміністрування.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: методологічні основи публічного адміністрування; інструментарій публічного адміністрування; моделі публічного адміністрування; технологію вирішення конфліктів у публічному адмініструванні та техніку боротьби зі стресовими ситуаціями; основи культури та етики у публічних установах; сучасні механізми управління суспільним розвитком; еволюцію теорії держави та суспільства; зміст суспільно-політичних процесів та розуміння можливих тенденцій розвитку; інноваційні технології публічного адміністрування; теорію та практику застосування публічного адміністрування за кордоном та в Україні;

вміти: використовувати сучасні підходи до роботи в галузі публічного адміністрування і державної служби з використанням сучасних інструментів, засобів, технік і технологій; розробляти системи публічної звітності в установах галузі публічного адміністрування; визначати ефективність та результативність демократичного врядування; аналізувати і за необхідності адаптувати зарубіжний досвід у процесі застосування моделей у галузі публічного адміністрування; використовувати інструменти вирішення конфліктів у публічному адмініструванні та антистресові засоби; ідентифікувати сучасні механізми управління суспільним розвитком; здійснювати діагностичний аналіз суспільно-політичних процесів і визначати пріоритетні тенденції розвитку; визначати тенденції інноваційного розвитку України та розробляти заходи щодо активізації інноваційної діяльності в межах публічного адміністрування.

Структура складових професійних компетентностей та їх формування з данної навчальної дисципліни відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведена в додатку А.

1. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів.

Семінарське заняття – форма навчального заняття, спрямована на закріплення студентом теоретичних знань, отриманих як на лекційних заняттях, так і в процесі самостійного вивчення матеріалу, а також під час групової роботи з означених питань.

На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляються у відповідний журнал. Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються у процесі накопичення підсумкових балів з даної навчальної дисципліни.

Таблиця 1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1.			
Теоретико-історичні засади публічного врядування			
<i>Тема 1.</i> Теоретичні аспекти публічного адміністрування	<i>Тема семінарського заняття</i> <i>"Особливості розвитку публічного адміністрування в Україні":</i> 1. Поняття публічного адміністрування як одного з видів суспільно-корисної діяльності і як публічно-правового інституту. 2. Поняття і зміст принципів публічного адміністрування. 3. Завдання та функції публічного адміністрування: поняття, види, характеристика. 4. Адаптація публічного адміністрування до стандартів Європейського Союзу	1	Основна: [1; 3; 4; 6 – 8]. Додаткова: [10; 14; 17; 18; 21]

1	2	3	4
Тема 3. Методологічні засади досліджень в галузі публічної адміністрації	<p><i>Тема семінарського заняття "Методологічні засади досліджень в галузі публічної адміністрації":</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Специфіка наукового знання в соціальній та адміністративно-управлінській галузях. 2. Особливості наукового дослідження в публічному адмініструванні. 3. Логіко-теоретична реконструкція соціально-політичних та адміністративно-управлінських об'єктів. 4. Соціологічне дослідження у галузі публічного адміністрування 	1	<p>Основна: [1 – 4; 6; 8]. Додаткова: [9 – 14]</p>
Тема 4. Моделі в галузі публічного адміністрування	<p><i>Тема семінарського заняття "Моделі в галузі публічного адміністрування":</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Моделі управління суспільством. 2. "Old government" та його особливості. 3. "New government" та його особливості. 4. Нове, належне врядування ("Good governance") та його особливості. 5. Вибір оптимальної моделі для публічного адміністрування в Україні 	1	<p>Основна: [1; 3; 4; 6 – 8]. Додаткова: [9; 13 – 15]</p>
Тема 6. Конфлікти та стреси в публічному адмініструванні	<p><i>Тема семінарського заняття "Формування та реалізація ефективної кадрової політики у публічному адмініструванні":</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблеми формування та реалізації кадрової політики в публічних адміністраціях регіону та їх причини. Конфлікти та стреси, які виникають. 2. Конфліктність суспільних мас та роль публічного адміністрування у регулюванні конфліктів 	1	<p>Основна: [1 – 5; 7]. Додаткова: [9; 14; 16]</p>
Змістовий модуль 2.			
Сучасні механізми управління суспільним розвитком			
Тема 8. Теорія держави та суспільство	<p><i>Тема семінарського заняття "Громадське суспільство як запорука ефективного врядування":</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теорія держави – історичний нарис. 2. Громадське суспільство – міф чи реальність. 3. Особливості стратифікації українського суспільства 	2	<p>Основна: [1 – 8]. Додаткова: [9; 10 – 13]</p>

1	2	3	4
Тема 9. Суспільно-політичні процеси: зміст та тенденції розвитку	<p><i>Тема семінарського заняття "Досвід управління суспільним розвитком":</i></p> <p>1. Вплив політичних партій на стан державного управління. 2. Закордонний досвід управління суспільним розвитком</p>	1	Основна: [1; 3 – 8]. Додаткова: [9 – 11; 14; 19 – 22]
Тема 10. Інноваційний розвиток України	<p><i>Тема семінарського заняття "Інноваційний розвиток України":</i></p> <p>1. Інноваційний розвиток як запорука стабільного зростання. 2. Проблеми кадрового забезпечення інноваційного розвитку</p>	1	Основна: [1 – 8]. Додаткова: [9 – 11; 14; 19 – 22]
Усього годин		8	

У процесі проведення семінарського заняття організовується дискусія навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів та доповіді, а також проблемні питання, відповідь на які має бути знайдена у ході обговорення та дискусії.

Під час проведення семінарського заняття чітко встановлюється час на виконання кожного виду робіт протягом заняття. Активна участь студентів протягом семінарського заняття передбачає відповідне оцінювання.

2. Перелік тем практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань.

Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті.

Заняття включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її

обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 2).

Таблиця 2

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
<i>Змістовий модуль 1.</i> Теоретико-історичні засади публічного врядування	<i>Завдання 1.</i> Визначення поняття публічне адміністрування на основі побудови логіко-структурної схеми публічних інституцій в Україні	1	Основна: [1; 3; 4; 6 – 8]. Додаткова: [10; 14; 17; 18; 21]
	<i>Завдання 2.</i> Визначення ефективності та результативності демократичного врядування на прикладі Харківської області. Порівняння з іншими регіонами	2	Основна: [1; 3; 4; 6 – 8]. Додаткова: [13 – 16]
	<i>Завдання 3.</i> Процеси централізації і децентралізації та демократичний вибір України		
	<i>Завдання 4.</i> Аналіз застосування інструментарію адміністративної культури та адміністративної (службової) етики	2	Основна: [1 – 6; 8]. Додаткова: [15]
	<i>Колоквіум за змістовим модулем 1 "Теоретико-історичні засади публічного врядування"</i>	1	Основна: [1 – 8]. Додаткова: [9 – 22]
<i>Змістовий модуль 2.</i> Сучасні механізми управління суспільним розвитком	<i>Завдання 5.</i> Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи для України	2	Основна [1 – 8]. Додаткова: [9 – 14; 22]
	<i>Завдання 6.</i> Дебати на тему "Європейський вибір України сприятиме розвитку місцевого самоврядування в Україні"	1	Основна: [1; 3 – 8]. Додаткова: [9 – 11; 14; 19 – 22]
	<i>Колоквіум за змістовим модулем 2 "Сучасні механізми управління суспільним розвитком"</i>	1	Основна: [1 – 8]. Додаткова: [9 – 14; 16; 18 – 22]
Разом годин за змістовими модулями		10	

3. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань

Змістовий модуль 1.

Теоретико-історичні засади публічного врядування

Тема 1. Теоретичні аспекти публічного адміністрування

Завдання 1. Визначення поняття публічне адміністрування на основі побудови логіко-структурної схеми публічних інституцій в Україні.

Визначення поняття "публічне адміністрування" на пострадянському просторі є дискусійним. Вітчизняні вчені розглядають його здебільшого порівняно з поняттям "державне управління". Європейський досвід свідчить про те, що публічне адміністрування є ширшим за державне управління й охоплює неурядовий публічний сектор.

Метою завдання є визначення інституційних елементів публічного адміністрування через побудову логіко-структурної схеми публічних інституцій в Україні.

1. Помістіть елементи (публічні інституції) у пусті прямокутники. Пам'ятайте, у списку елементів є один зайвий.

2. Доповніть схему логічними зв'язками між елементами.

3. Визначте точку на схемі, у якій органи державної влади та місцевого самоврядування мають найтісніший зв'язок.

4. Обведіть елементи, які включає в себе поняття "державне управління" та "публічне адміністрування".

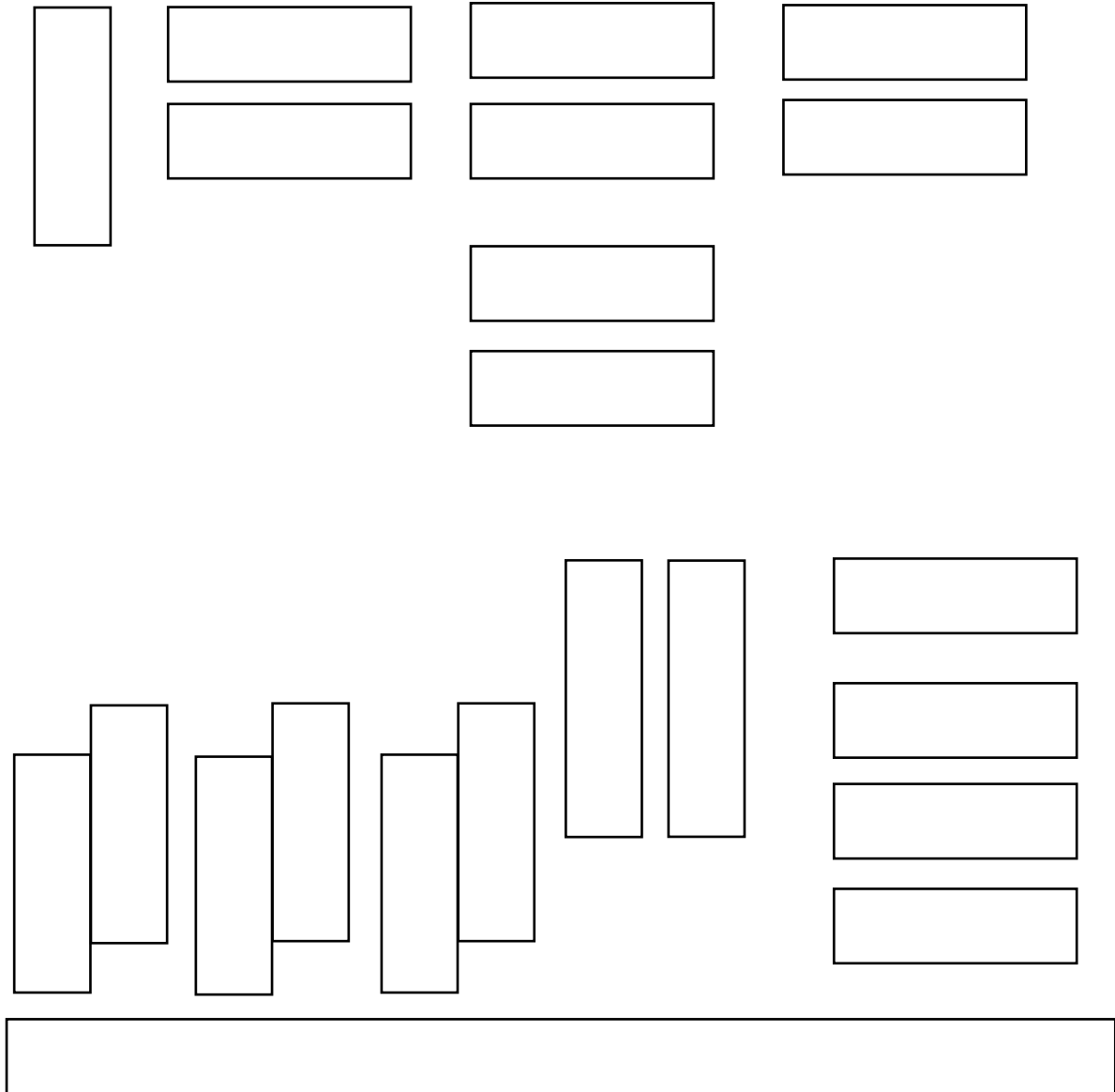
5. За результатами роботи сформулюйте визначення публічного адміністрування.

Список елементів для логіко-структурної схеми:

виконавчий комітет;	виконавча влада;
Верховна Рада;	судова влада;
районна державна адміністрація;	законодавчий комітет;
благодійні організації;	Кабінет Міністрів України;
територіальна громада;	міська рада;
законодавча влада;	виконавчий комітет;
сільська рада;	районна рада;
виконавчий комітет;	селищна рада;
громадські організації;	профспілки;
Президент;	ЗМІ;
обласна державна адміністрація;	обласна рада.

Методичні рекомендації

1. Для того, щоб виконати завдання, ознайомтеся із Законом України "Про місцеве самоврядування" та "Про місцеві державні адміністрації", звертайте увагу на структуру органів державної влади та місцевого самоврядування.

2. Пам'ятайте, на схемі необхідно виділити 4 логічні блоки: органи центральної державної влади, органи державної влади на місцях, органи місцевого самоврядування, неурядові організації.

3. Зверніть увагу, що правильно заповнена схема візуально допоможе дати визначення поняттям "державне управління" та "публічне адміністрування".

Література: основна: [1; 3; 4; 6 – 8]; додаткова: [10; 14; 17; 18; 21].

Тема 2. Ефективність та результативність демократичного врядування

Завдання 2. Визначення ефективності та результативності демократичного врядування на прикладі Харківської області. Порівняння з іншими регіонами.

Методичні рекомендації

Студенти формують малі групи (3 – 5 осіб) та здійснюють аналіз ефективності та результативності демократичного врядування на прикладі регіонів України (наприклад, Харківської області).

Аналіз слід проводити за допомогою табл. 3

Таблиця 3

Заходи публічного врядування

Назва регіону України	
Перелік заходів демократичного врядування	Ефективність та результативність заходів
.....
.....
.....

Перелік заходів демократичного врядування повинен включати від п'яти напрямів з означенням періодичності та характеристики кожного заходу.

Після розгляду переваг демократичного врядування регіонів країни формується зведена таблиця характеристики ефективності врядування.

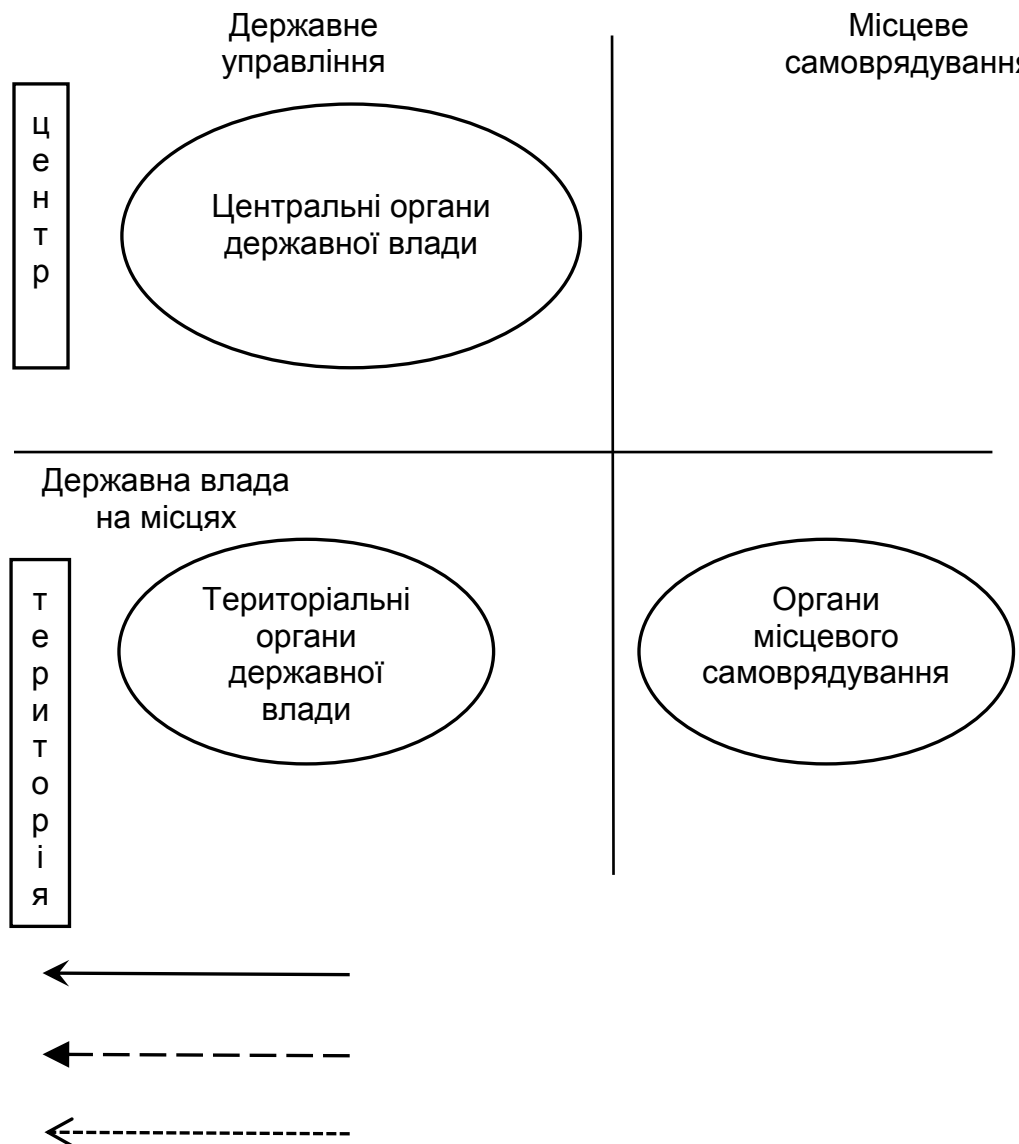
Завдання 3. Процеси централізації і децентралізації та демократичний вибір України.

Децентралізація – це одне з найдискусійніших питань останніх десятиліть. Прихильники демократичного врядування вважають, що передання управлінських функцій на регіональний рівень органам місцевого самоврядування зможе стати каталізатором розвитку не просто громадського суспільства, а й якості життя населення в цілому.

Мета завдання: вивчити поняття централізація, децентралізація, деконцентрація та навчитися розрізняти ці процеси, сформулювати, закріпити візуальне сприйняття системи цих процесів.

1. На схемі, що наведена нижче, визначити місце процесів централізації, децентралізації та деконцентрації та зобразити їх за допомогою трьох видів стрілок, які пропонуються під схемою.

2. Підписати запропоновані стрілки у легенді схеми.

Методичні рекомендації

Виконуючі завдання слід пам'ятати, що під запропонованими поняттями розуміється:

Централізація – принцип володіння владним повноваженням, за якого право приймати рішення та розподіляти ресурси залишається за центральними органами влади.

Децентралізація – процес, за якого завдання реалізації права і управління передаються самостійним децентралізованим суб'єктам управління (громада, територіальний округ чи регіон, який має власну юридичну особу).

Деконцентрація – процес, коли функції державного управління передаються підпорядкованим державним органам.

Література: основна [1; 3; 4; 6 – 8]; додаткова [13 – 16].

Тема 5. Культура і етика публічного адміністрування

Завдання 4. Аналіз застосування інструментарію адміністративної культури та адміністративної (службової) етики.

Людський фактор в організації публічного управління все частіше стає інтелектуальним доповненням до різних інновацій, впливаючи на ефективність професійної діяльності. Зв'язок між особистісними характеристиками і якістю роботи опосередковується такими соціально-психологічними, моральними факторами, як позиція особистості в колективі, ступінь відповідності інтересів її і членів колективу, ступінь вільнордумства в колективі, рівень взаємоповаги, психологічний клімат та ін.

Максимою сучасного керівника повинен стати вислів Л. М. Толстого: "Важливо не те місце, яке ми займаємо, а той напрямок, в якому ми рухаємося". Керівнику необхідно володіти знаннями про методи і засоби ефективного управління та самоврядування. Дослідження типів керівників виявило три загальних стилі керівництва: авторитарний, демократичний і анархічний. Наведені нижче завдання дозволять усвідомити специфіку кожного з них.

Основні правила адміністративної, або службової, етики:

1. Не кричи – того, хто кричить, погано чути.
2. Навчися говорити "ні".
3. Керівник не ображається, він аналізує.
4. Не втручайся без потреби у справи підлеглих.
5. Навчися відмовлятися від свого неправильного рішення.
6. Переконаючи, не користуйся владою, поки не вичерпав інші засоби.
7. Дякуй завжди за добре виконану роботу.

8. Не роби зауважень у присутності сторонніх.
9. Будь самокритичний.
10. Будь керівником лише на роботі.
11. Знання можливостей підлеглих – гідність і перевага керівника.
12. Ніщо так не псує роботу, як приписування досягнень колективу лише одній особі.
13. Вимагаючи виконання правил, перевір, чи виконуєш ти їх сам.
14. Пам'ятай, що твої недоліки множаться на кількість підлеглих, для яких ти авторитет і об'єкт наслідування.

Необхідно проаналізувати надані ситуації та надати рекомендації управлінської поведінки. Результати аналізу представити за допомогою табл. 4.

Таблиця 4

Зведена таблиця аналізу ситуацій

Ситуації	№ п/п	Обраний варіант поведінки	Стилі керування, які можна застосувати в наданій ситуації	Рекомендації керівнику	Варіант вирішення ситуації
	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
	7				
	8				

Ситуація 1

Ваш безпосередній начальник, минаючи вас, дає термінове завдання вашому підлеглому, який вже зайнятий виконанням іншого відповідального завдання. Ви та ваш керівник вважаєте свої завдання першочерговими.

А. Не заперечуючи завдання начальника, буду дотримуватися посадової субординації, запропоную підлеглому відкласти виконання поточної роботи.

Б. Усе залежить від того, наскільки для мене авторитетний керівник.

В. Висловлю підлеглому свою незгоду із завданням керівника, попереджу його, що надалі у подібних випадках буду відмінити завдання, які доручаються йому без узгодження зі мною.

Г. В інтересах справи запропоную підлеглому виконувати розпочату роботу.

Ситуація 2

Ви отримали одночасно два термінових завдання: від безпосереднього та вищого керівництва. Часу для узгодження термінів виконання завдань немає, необхідно терміново розпочати роботу. Які ви розпочнете дії в першу чергу?

А. Виконаю завдання того, кого більше поважаю.

Б. Виконаю завдання, на мій погляд, найбільш важливе.

В. Виконаю завдання вищого керівника.

Г. Виконаю завдання свого безпосереднього керівника.

Ситуація 3

Між двома вашими підлеглими виник конфлікт, який заважає їм успішно працювати. Кожен з них окремо звертався до вас з проханням розібратися і підтримати саме його позицію.

А. Я (керівник) повинен припинити конфлікт на роботі, а вирішити конфліктні взаємини – це їх особиста справа.

Б. Найкраще попросити розібратися у конфлікті представників громадських організацій.

В. Насамперед, особисто спробувати розібратися в мотивах конфлікту і знайти прийнятний для обох спосіб примирення.

Г. З'ясувати, хто з членів колективу є авторитетом для конфліктуючих, та спробувати за допомогою цієї особи вплинути на цих людей.

Ситуація 4

Вам надана можливість вибрати собі заступника. Є декілька кандидатур. Кожен претендент відрізняється такими якостями:

А. Перший прагне насамперед до того, щоб налагодити доброзичливі товариські стосунки в колективі, створити на роботі атмосферу взаємної довіри і дружнього ставлення, воліє уникати конфліктів, що не всі члени колективу розуміють правильно.

Б. Другий часто віддає перевагу в інтересах справи йти на загострення відносин, "незважаючи на особи", відрізняється підвищеним почуттям відповідальності за доручену справу.

В. Третій працює суворо за правилами, завжди акуратний у виконанні своїх посадових обов'язків, вимогливий до підлеглих.

Г. Четвертий відрізняється наполегливістю, особистою зацікавленістю в роботі, зосереджений на досягненні своєї мети, завжди доводить справу до кінця, не надає великого значення можливим ускладненням у взаєминах з підлеглими.

Ситуація 5

До чого ви більше схильні, коли трапляється спілкуватися із співробітниками або підлеглими в неформальній обстановці – під час відпочинку?

А. Вести розмови, близькі вам за діловими і професійними інтересами.

Б. Задавати тон бесіді, уточнювати думки щодо спірних питань, відстоювати свою точку зору, прагнути в чомусь переконати інших.

В. Розділяти загальну тему розмов, не нав'язувати своєї думки, підтримувати загальну точку зору, не виділятися своєю активністю, а тільки вислуховувати співрозмовників.

Г. Прагнути не говорити про справи та роботу, бути посередником у спілкуванні, невимушеним і уважним до інших.

Ситуація 6

Підлеглий ігнорує ваші поради та вказівки, робить все на свій розсуд, не звертаючи уваги на зауваження, не виправляючи того, на що йому вказуєте. Як ви будете взаємодіяти з цим підлеглим надалі?

А. Розібравшись в мотивах завзятості застосую звичайні адміністративні міри покарання.

Б. В інтересах справи спробую викликати його на відверту розмову, спробую знайти з ним спільну мову, налаштувати на діловий контакт.

В. Звернуся до активу колективу, щоб вжили заходів громадського впливу.

Г. Спробую розібратися, чи не роблю я сам помилок у взаєминах з цим підлеглим, потім вирішу, як вчинити.

Ситуація 7

У трудовий колектив, де є конфлікт між двома угрупованнями з приводу впровадження нововведень, прийшов новий керівник, з іншого структурного підрозділу.

Яким чином, на вашу думку, йому краще діяти, щоб нормалізувати психологічний клімат у колективі?

А. Перш за все встановити діловий контакт з прихильниками нового, а не старого порядку, спрямувати роботу щодо впровадження нововведень, впливаючи на опонентів силою свого прикладу та інших.

Б. Спробувати переконати і залучити на свій бік прихильників колишнього стилю роботи, противників нововведень, впливати на них переконанням у процесі дискусії.

В. Вибрати актив, доручити їм розібратися і запропонувати заходи щодо нормалізації обстановки в колективі, спираючись на підтримку адміністрації та громадських організацій.

Г. Вивчити перспективи розвитку колективу та поліпшення якості роботи, поставити перед колективом нові спільні завдання, спираючись на кращі досягнення і традиції, не протиставляючи нове старому.

Ситуація 8

Вас нещодавно обрали керівником трудового колективу, в якому ви кілька років працювали рядовим співробітником. О 8 год. 15 хв. ви викликали до себе в кабінет підлеглого для з'ясування причин його постійних запізнь на роботу, але самі несподівано спізнилися на 15 хв. Підлеглий прийшов вчасно і чекає вас. Як ви почнете бесіду при зустрічі з ним?

А. Незалежно від свого запізнення відразу вимагатиму його пояснень про порушення дисципліни.

Б. Вибачуся перед підлеглим і почну бесіду.

В. Почну з привітання, поясню причину свого запізнення і запитаю: "Як ви вважаєте, що можна чекати від керівника, який так само часто спізнюється, як і ви? "

Г. В інтересах справи скасую бесіду і перенесу її на інший час.

Література: основна [1 – 6; 8]; додаткова [15].

Змістовний модуль 2.

Сучасні механізми управління суспільним розвитком

Тема 7. Сучасні механізми управління суспільним розвитком

Завдання 5. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи для України.

Чинний в Україні підхід до регулювання повноважень органів місцевого самоврядування зводить нанівець ініціативу органів місцевого самоврядування та виконавчих структур державного апарату із забезпечення нагальних потреб населення територіальної громади.

Однак відмовитись від спеціально-дозвільного принципу діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування неможливо тому, що органи місцевого самоврядування виступають перед усім представниками держави та спосіб здійснення всіх повноважень органів місцевого самоврядування має бути визначений саме на рівні закону.

Наявні умови потребують суттєвого вдосконалення існуючої моделі самоврядування за допомогою перерозподілу повноваження між органами публічної адміністрації різних рівнів, тобто реформування системи територіальної організації влади.

Мета заняття – з'ясувати стан трансформації місцевого самоврядування й адміністративно-територіального устрою України у напрямі надання широкого кола повноважень органам місцевого самоврядування економічно-самодостатніх громад з повним фінансовим забезпеченням реалізації моделі європейського права при максимальному задоволенні потреб та інтересів населення.

Методичні рекомендації

Визначення впливу територіальної організації держави на якість функціонування місцевого самоврядування необхідно розпочати з аналізу кількості суб'єктів місцевого самоврядування базового рівня в країнах Європи.

Аналіз провести за допомогою табл. 5.

**Кількість суб'єктів місцевого самоврядування базового рівня
в країнах Європи**

Держава	Базовий рівень місцевого самоврядування		Особливості організації базового рівня місцевого самоврядування
	назва	кількість у державі	
Австрія			
Бельгія			
Болгарія			
Велика Британія			
Греція			
Данія			
Естонія			
Іспанія			
Італія			
Кіпр			
Латвія			
Литва			
Люксембург			
Мальта			
Нідерланди			
Німеччина			
Польща			
Португалія			
Румунія			
Словаччина			
Словенія			
Угорщина			
Фінляндія			
Франція			
Чехія			
Швеція			

Проведення аналізу діючої концепції всіх суб'єктів місцевого самоврядування базової ланки в країнах Європи здійснюється за допомогою табл. 6.

Таблиця 6

**Концепція органів місцевого самоврядування базового рівня
в окремих країнах Європи**

Держава	Концепція органів місцевого самоврядування	Рекомендації для органів місцевого самоврядування України
Австрія		
Бельгія		
Болгарія		
Велика Британія		
Греція		
Данія		
Естонія		
Іспанія		
Італія		
Кіпр		
Латвія		
Литва		
Люксембург		
Мальта		
Нідерланди		
Німеччина		
Польща		
Португалія		
Румунія		
Словаччина		
Словенія		
Угорщина		
Фінляндія		
Франція		
Чехія		
Швеція		

Література: основна [1 – 8]; додаткова [9 – 14; 22].

Тема 9. Суспільно-політичні процеси: зміст та тенденції розвитку

Завдання 6. Дебати на тему: "Європейський вибір України сприятиме розвитку місцевого самоврядування в Україні".

1. Студентам пропонується переглянути короткий відеосюжет на тему: "Європейський вибір", у якому надана офіційна статистика грантового фінансування органів місцевого самоврядування країн-членів Європейського Союзу та результати реалізації цих грантів, які спрямовані на розвиток територіальних громад.

2. Студенти знайомляться з правилами Парламентських дебатів та за допомогою викладача формують 2 групи по 3 особи, які жеребкуванням визначають свою роль – Уряд чи Опозиція. Представники уряду у процесі дебатів відстоюють наступну позицію: "Європейський вибір України сприятиме розвитку місцевого самоврядування в Україні", а опозиція має на меті переконати членів парламенту (інша частина групи) у протилежному. Після того, як дебати закінчено, та частина групи, яка голосувала, формує новий Уряд та Опозицію, і дебати починаються спочатку.

3. Команда, яка протягом дискусії відстояла своє твердження, отримує максимальну оцінку, яка запланована на цей вид практичної роботи.

Методичні рекомендації

1. У грі беруть участь дві команди (Уряд і Опозиція) по три людини (Прем'єр-міністр та Члени уряду, Лідер опозиції і Члени опозиції).

2. Обговорення ведеться з метою підписання резолюції щодо вступу України в ЄС. Тема дискусії: "Європейський вибір України сприятиме розвитку місцевого самоврядування в Україні".

3. Уряд стверджує тезу в ході свого першого виступу (не більше 2 хвилин), використовуючи набір аргументів (кейс), побудованих у логічній послідовності.

4. Опозиція (другий виступ) спростовує доводи уряду (тривалість виступу – 2 хвилини) і висуває аргументи опозиції (кейс опозиції), спрямовані на відхилення резолюції.

5. Уряд (третій виступ) спростовує заперечення та аргументи опозиції і може призвести нові аргументи на підтримку позиції своєї команди (2 хвилини).

6. Опозиція відновлює і завершує критику резолюції уряду з використанням нових доводів (2 хвилини) – четверта промова.

7. Опозиція (п'ятий виступ) підводить підсумок дебатів (3 хвилини), мета – переконати аудиторію у тому, що гра вже виграна його командою.

8. Прем'єр-міністр завершує дискусію, намагаючись переконати глядачів у правильності позиції уряду (3 хвилини).

9. Протягом перших чотирьох промов (крім перших і останніх 30 секунд) будь-який представник команди-опонента може з дозволу виступаючого ставити йому запитання (не більше 15 секунд на питання і 30 секунд на відповідь (максимум 1 питання від 1 людини).

10. У заключних промовах команд не допускається введення нових аргументів чи логічних побудов.

11. Забороняються зауваження особистого характеру на адресу опонентів.

12. У разі порушення ліміту часу більш ніж на 30 секунд, викладач нагадує виступаючому закінчити промову.

13. Рішення по резолюції виносяться парламентом, який складається з решти членів групи. Рішення приймається простою більшістю голосів. Якщо голосуючих парна кількість, то викладач отримує право голосу та закінчує голосування.

Література: основна [1; 3 – 8]; додаткова [9 –11; 14; 19 – 22].

4. Приклади типових практичних завдань до колоквиуму

Змістовий модуль 1.

Теоретико-історичні засади публічного врядування

Рівень 1. Ви займаєте посаду головного спеціаліста інформаційно-аналітичного відділу обласної державної адміністрації.

Вам необхідно запропонувати вищому керівництву інструменти публічного адміністрування, які дозволять забезпечити збалансований розвиток Харківського регіону. Відповідь обґрунтуйте.

Рівень 2. Досить часто виникає ситуація, коли державний службовець має особистий інтерес, тобто переваги для нього або його родини, близьких родичів, друзів чи осіб та організацій, з якими він має або мав спільні ділові чи політичні інтереси, що, у свою чергу, впливає або може

впливати на неупереджене та об'єктивне виконання службових обов'язків, тим самим спричиняючи конфліктну ситуацію на робочому місці.

Як протидіяти такому конфлікту інтересів?

Як на законодавчому рівні закріплені обмеження для публічних службовців?

Рівень 3. Сучасний етап історичного розвитку називають періодом складних політичних, соціальних та економічних процесів. Зміни, які відбуваються несподівано, зачіпають управління не тільки в області навколишнього середовища, техніки та економіки, але і в області соціального та політичного розвитку. За таких обставин виняткового значення набуває умілий та своєчасний облік вищим ешелоном управляючих цих змін та прийняття відповідних заходів.

Який з наведених нижче заходів доцільно, на вашу думку, здійснити управляючому, щоб оптимально відреагувати на несподівані зміни ситуації? Відповідь обґрунтуйте.

А. Перш за все оцінити характер змін, потім привести у відповідність з ним цілі та діяльність самої організації, також методи управління нею.

Б. У випадку змін завжди приймаються поспішні, невідповідні рішення, витрачаються даремні, зайві зусилля. Від цього організація працює нерівномірно. Тому необхідно терміново виявити усі негативні ситуації, усунути їх та постаратися підтримувати у діяльності організації необхідну стабільність.

В. Зміни, які виникають у довколишній обстановці, відбиваються на навиках, які потрібні від співробітників організації. Тому необхідно докласти зусилля до того, щоб вони могли пристосуватися до будь-яких змін.

Змістовий модуль 2.

Сучасні механізми управління суспільним розвитком

Рівень 1. Пріоритетним завданням державного управління є підвищення здатності державного апарату забезпечувати належну якість управління як на рівні політичного врядування, так і на рівні професійного адміністрування, підвищувати його ефективність та результативність не лише з погляду управлінців, але й громадян. Характеристики такого управлінського процесу виражаються нині через концепцію "доброго (демократичного) врядування".

Що становить добре або демократичне врядування? Охарактеризуйте кожну з його складових.

Рівень 2. Ви працюєте головним спеціалістом інформаційно-аналітичного відділу обласної державної адміністрації. Вам необхідно запропонувати вищому керівництву інструменти публічного адміністрування, які дозволять забезпечити збалансований розвиток Харківського регіону. Відповідь обґрунтуйте.

Рівень 3. Ви працюєте фахівцем у Харківському регіональному комітеті з економічних реформ. На черговому засіданні робочої групи "Регіональний економічний розвиток", постало питання про необхідність розробки Програми територіального розвитку Харківського регіону та забезпечення його збалансованого функціонування на 2013 – 2014 роки. Вам необхідно запропонувати модель взаємодії між суб'єктами управління стратегічним територіальним розвитком. Обґрунтуйте відповідь.

5. Рекомендована література

5.1. Основна

1. Василенко И. А. Государственное управление в странах Запада: США, Великобритания, Франция, Германия : учеб. пособ. / И. А. Василенко. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Логос, 2000. – 200 с.

2. Гордієнко Л. Ю. Адміністративний менеджмент : навч. посібн. / Л. Ю. Гордієнко, Л. Г. Шемаєва. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2006. – 212 с.

3. Державне управління : навч. посібн. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Расіна та ін.; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.

4. Державне управління і менеджмент : навч. посібн. у таблицях і схемах / Г. С. Одинцова, Г. І. Мостовий, О. Ю. Амосов та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Г. С. Одинцової. – Х. : ХарPI УАДУ, 2002. – 492 с.

5. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація : монографія / відп. ред. проф. Н. Р. Нижник. – К. : УАДУ при Президентові України, 1997. – 448 с.

6. Інфраструктурне забезпечення конкурентної економіки регіонів (методологія і механізми) / П. Ю. Бєленький, О. Л. Вальдрат, Н. І. Гомельська та ін. ; наук. ред. д. е. н., проф. П. Ю. Бєленький. – Львів : НАН України. Ін-т регіональних досліджень, 2002. – 308 с.

7. Побудова системи управління якістю в діяльності органів виконавчої влади регіону : монографія / М. В. Афанасьєв, Л. Г. Шемаєва, Л. Й. Аведян та ін. ; [за заг. ред. канд. екон. наук, доцента Л. Г. Шемаєвої. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 472 с.

8. Теоретичні засади та організаційні механізми реформування державної служби в Україні : монографія / Н. Л. Гавкалова, Л. Й. Аведян, Л. Ю. Гордієнко та ін. ; за заг. ред. докт. екон. наук, проф. Гавкалової Н. Л. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 328 с.

5.2. Додаткова

9. Дзвінчук Д. І. Методичні рекомендації з проведення самостійної та індивідуальної роботи зі студентами та слухачами магістратури спеціальності "Державна служба" в умовах інтенсифікації навчання Д. І. Дзвінчук – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2007. – 92 с.

10. Дзюндзюк В. Б. Ефективність діяльності публічних організацій : [монографія] / В. Б. Дзюндзюк. – Х. : Вид-во ХарPI УАДУ Магістр, 2003. – 236 с.

11. Институциональные проблемы эффективного государства / под ред. В. В. Дементьева, Р. М. Нуреева. – Донецк : ДонНТУ, 2011. – 292 с.

12. Конституція України. – К. : Преса України, 1996. – 80 с.

13. Коротич О. Б. Державне управління регіональним розвитком України : [монографія] / О. Б. Коротич. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ "Магістр", 2006. – 220 с.

14. Лахижа М. І. Модернізація публічної адміністрації: теоретичні та практичні аспекти / М. І. Лахижа. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. – 289 с.

15. Мельников Р. М. Проблемы теории и практики государственного регулирования экономического развития регионов : [монография] / Р. М. Мельников. – М. : Изд-во РАГС, 2006. – 347 с.

16. Переход к демократии стран Центральной и Восточной Европы в сравнительной перспективе / под ред. А. Антошевского и Р. Хербута ; пер. с польского. – Донецк : Изд. "Донбасс", 2001. – 302 с.

5.3. Інформаційні ресурси

17. Децентралізація підвищить конкурентоспроможність регіонів / Офіційний веб-сайт Фонду ефективного управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ua.debaty.org/cms/decentralizatia_main.

18. Концепція реформування публічної адміністрації в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pravo.org.ua/files/administr/Koncrpciya_reform_pabl_admin_2.doc.

19. Корнєєва Т. Відкритість української влади як системний функціональний феномен у сфері управління [Електронний ресурс] / Т. Корнєєва. – Режим доступу : <http://www.isu.org.ua>.

20. Портал органа государственной власти [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.microsoft.com/rus/government/portal>.

21. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – С. 170.

22. Про місцеві державні адміністрації : Закон України // Офіційний вісник України. – 1999. – № 18. – С. 190.

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Вступ до публічного адміністрування" за Національною рамкою кваліфікацій України

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Теоретичні аспекти публічного адміністрування					
Визначати принципи врядування та механізми регулювання соціально-економічних процесів	Сутність поняття публічного адміністрування та державного управління. Ознаки публічного адміністрування. Закони, закономірності та принципи врядування. Механізми публічного адміністрування та їх узгодженість	Знання етимології, функцій та методів публічного адміністрування; механізмів адміністрування соціально-економічних процесів	Вміння визначати особливості публічного адміністрування в Україні	Ефективно формувати загальнодержавний та регіональні механізми публічного адміністрування	Відповідальність за точність і коректність визначення особливостей публічного адміністрування, розробку та реалізацію механізмів адміністрування суспільних процесів
Тема 2. Ефективність та результативність демократичного врядування					
Визначати ефективність та результативність демократичного врядування	Основні підходи до ефективності та її критерії. Інструменти	Знання критеріїв відбору підходу до визначення ефективності у публічному	Оцінювати ефективність державного управління	Комплексно і системно презентувати результати визначення	Самостійно приймати ефективні управлінські рішення щодо сценаріїв

1	2	3	4	5	6
	демократичного врядування	адмініструванні; технологій вибору інструменту демократичного врядування	та місцевого самоврядування	ефективності проектів	результативності проектів демократичного врядування
Тема 3. Методологічні засади досліджень в галузі публічної адміністрації					
Здійснювати обґрунтований вибір методів публічного адміністрування та моделей адміністративно-управлінських процесів	Характеристика формалізованих та неформалізованих методів публічного адміністрування	Знання методологічних основ вивчення адміністративно-управлінських процесів	Здійснювати вибір методичного інструментарію для дослідження публічних процесів	Презентувати результати побудови економіко-математичних моделей	Самостійно приймати ефективні управлінські рішення та відповідати за коректність і адекватність розроблених моделей публічного адміністрування
Тема 4. Моделі в галузі публічного адміністрування					
Визначати суспільні та адміністративні моделі на основі оцінки ефективності управлінських процесів	Сутність концепцій публічного врядування. Послідовність аналізу стану публічного управління	Знання сучасних тенденцій у публічному адмініструванні; змісту основних моделей та засобів публічного адміністрування	Будувати прогностичні моделі суспільно-політичних процесів. Обґрунтовувати зміни та корективи до моделей на принципах демократичного врядування	Презентувати результати розробки моделей належного врядування	Самостійно приймати ефективні управлінські рішення щодо сценаріїв розвитку суспільства. Відповідати за коректність та адекватність розроблених моделей
Тема 5. Культура і етика публічного адміністрування					
Визначати професійно-кваліфікаційні характеристики публічних службовців	Сутність та значущість етичних принципів у публічному адмініструванні.	Знання етичного кодексу, прав та обов'язків публічного службовця; обставин	Здійснювати вибір засобів виховання публічних службовців; оцінювати стиль	Презентувати результати впливу іміджу працівника на ефективність	Відповідальність за точну ідентифікацію ключових проблем культури й етики

1	2	3	4	5	6
	Професійні та особисті якості публічного службовця	притягнення до відповідальності за порушення етичного кодексу публічного службовця	мовлення та комунікативні здібності публічного службовця	публічного адміністрування	публічного адміністрування
Тема 6. Конфлікти та стреси в публічному адмініструванні					
Визначати оптимальні управлінські рішення для врегулювання конфліктів та стресових ситуацій	Сутність понять "конфлікт" та "стрес". Основні функції конфлікту. Наявні механізми управління конфліктами інтересів	Знання факторів, які викликають стрес, та моральних регуляторів конфліктів інтересів	Визначати рушійні сили конфліктів та стресів у публічному адмініструванні. Здійснювати профілактику стресових ситуацій	Ефективно формувати комунікаційну стратегію	Приймати ефективні управлінські рішення в умовах конфлікту
Тема 7. Сучасні механізми управління суспільним розвитком					
Прогнозувати сучасні тенденції взаємодії владних структур, політичних і громадських організацій для підвищення ефективності управління на центральному і регіональному рівнях	Визначення поняття "громадське суспільство" та його основних принципів	Знання інститутів влади, структури недержавного управління суспільно-політичними процесами; методів визначення інноваційного потенціалу суспільного розвитку	Визначати інструменти досягнення консолідації суспільства та глобалізаційні тенденції суспільного розвитку	Здатність до групової взаємодії в процесі з'ясування причин виникнення суспільного конфлікту	Приймати ефективні управлінські рішення щодо розробки сценаріїв розвитку суспільства. Відповідати за коректність та адекватність розроблених моделей

1	2	3	4	5	6
Тема 8. Теорія держави та суспільство					
Здійснювати координацію активності громадськості в суспільстві	Сутність та значення держави і права. Система влади України. Поняття суверенітет і незалежність	Знання засад самоорганізації населення та впливу держави на цей процес; структури суспільства та оптимізації соціальної стратифікації	Вміння здійснювати обґрунтування управлінських рішень з координації активності громадськості та подолання соціальної стратифікації	Презентувати результати найбільш ефективних управлінських рішень	Відповідальність за точність і коректність прийнятого рішення
Тема 9. Суспільно-політичні процеси: зміст та тенденції розвитку					
Ідентифікувати суспільно-політичні процеси та визначати їх вплив на соціально-економічний розвиток	Сутність та значущість стабільності суспільства. Основні принципи публічності та прозорості	Знання політичних інститутів та динаміки політичних процесів	Здійснювати оцінку тенденцій розвитку політичних процесів у сучасному суспільстві	Ефективно формувати стратегію суспільно-політичних процесів у незалежній державі	Самостійно приймати ефективні управлінські рішення щодо сценаріїв розвитку політичних процесів в умовах багатопартійності
Тема 10. Інноваційний розвиток України					
Здійснювати оцінку ефективності інновацій у публічному адмініструванні	Визначення понять інноваційний розвиток та інноваційний потенціал. Складові інформативного суспільства	Знання основних складових інноваційного розвитку; законодавства з регулювання інноваційного розвитку	Здійснювати обґрунтування управлінських рішень щодо інноваційної стратегії країни та регіонів	Ефективно формувати стратегію інноваційного розвитку	Відповідальність за точність і коректність прийнятого рішення

Зміст

Вступ.....	3
1. Теми та плани семінарських занять.....	5
2. Перелік тем практичних занять	7
3. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань.....	9
4. Приклади типових практичних завдань до колоквиуму.....	22
5. Рекомендована література.....	24
5.1. Основна	24
5.2. Додаткова	25
5.3. Інформаційні ресурси	25
Додатки.....	27

